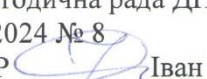

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет фінансів та цифрових технологій
Кафедра публічних фінансів

Затверджено
Науково-методична рада ДПУ,
Від __ . __ 2024 № 8
Голова НМР Іван ШЕМЕЛИНЕЦЬ

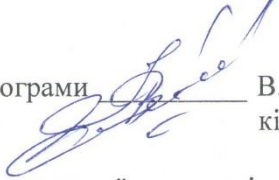
**Робоча програма
навчальної дисципліни
«ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ»**

для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
денної форми навчання
галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма «Економічна кібернетика»
Статус дисципліни: обов'язкова

Ірпінь – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Державні фінанси» складена на основі освітньо-професійної програми «Економічна кібернетика», першого (бакалаврського) рівня спеціальності 051 «Економіка», затвердженої Вченою радою Університету «26» квітня 2021 р., протокол № 5.

Укладачі: **Гордей Оксана** – д.е.н. професор, професор кафедри публічних фінансів
 Новицька Олена – к.е.н., доцент кафедри публічних фінансів

Гарант освітньої програми **В. Лаговський**, к.е.н., доцент, зав. каф. кібернетики та прикладної математики

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою публічних фінансів. Протокол № 12 від 30.03.2024 р.

Завідувач кафедри **Н. М. Давиденко**, д.е.н., професор, професор кафедри публічних фінансів

Розглянуто і схвалено вченою радою Факультету фінансів та цифрових технологій, протокол № 9 від 09. 04. 2024 р.

Голова вченої ради Факультету фінансів та цифрових технологій **В. В. Корнеєв**, д.е.н., професор

Завідувач навчально-методичного відділу **І. В. Качур**, к.б.н., доцент

Реєстраційний № _____

**ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри
публічних фінансів
від _____ 20__ р. № _____.

Лист оновлення та перезатвердження РПНД

Навчальний рік	Дата засідання кафедри - розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта ОП

ЗМІСТ

1. ПЕРЕДМОВА	5
2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
2.1. КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	7
2.2. ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
2.3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
3. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	10
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	11
5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	18
6. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	21
7. ФОРМИ ТА ПИТАННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	21
8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	24

1. ПЕРЕДМОВА

Мета навчальної дисципліни – набуття фундаментальних знань з функціонування фінансів та їх впливу на соціально-економічний розвиток суспільства, розширення та поглиблення теоретичних знань студентів про фінансову систему держави, порядок формування та використання фондів фінансових ресурсів, які забезпечують функціонування кожної окремої її складової.

Завдання навчальної дисципліни:

– опанування студентами основних теоретичних засад сутності, предмету та функцій державних фінансів;

– формування знань про теоретико-методичні проблеми трансформації державних фінансів в умовах глобалізаційних процесів;

– надання студентам загальних характеристик основних ризиків та викликів розвитку державних фінансів;

– опанування знань з розвитку державних фінансів у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою;

– формування знань щодо бюджетного планування і прогнозування як складових системи управління державними фінансами.

Методи та форми навчання: словесні, наочні та практичні, денна та заочна форми, дистанційна, комбінована.

Форми навчання: денна

Форми організації занять: лекції, семінари, самостійна та індивідуально-консультаційна роботи.

Організація поточного контролю та підсумкового контролю знань: колоквіуми, поточні контрольні роботи.

Підсумковий контроль передбачено проводити у формі диференційованого заліку.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Групи: ЕКБ – 21-1

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність Освітня програма	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Обов'язкова
Модулів – 2	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		3-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр
		6-й
	Спеціальність 051 «Економіка» ОПП «Економічна кібернетика»	Лекції
		20 год.
		Семінарські
		16 год.
		Лабораторні
		0 год.
		Самостійна робота
	52 год.	
	Індивід.-консультац. робота:	
	2 год.	
	Форма семестрового контролю: диференційований залік	

2.1. КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Компетентності, які мають бути сформовані в результаті опанування навчальної дисципліни	Програмні результати навчання
<p>К. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту митної справи або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.</p> <p>СК.04. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.</p>	<p>ПРН 3. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.</p>

2.2. ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами для вивчення дисципліни є: економічна теорія (політична економія, історія економіки, економічна думка), макроекономіка, податкова система, основи оподаткування, цифрова економіка.

Постреквізитами для вивчення дисципліни є вивчення таких дисциплін, як: міжнародна економіка, митна справа, фінансова система України.

2.3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Змістові модулі	денна форма Кількість годин				
		Лекції (год.)	Семінари заняття (год.)	Інд.-конс. робота під керівництвом викладача (год.)	СРС (год.)	Всього (год.)
МОДУЛЬ I = 1 заліковий кредит (30 год.)						
T.1	Державні фінанси: їх сутність, призначення та роль.	4	2		4	10
T.2	Бюджетна система та бюджетний устрій.	2	2		4	8
T.3	Система місцевих бюджетів.	4	2	2	4	12
Всього по модулю:		10	6	2	12	30
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)						
МОДУЛЬ II = 2 заліковий кредит (60 год.)						
T.4	Державний кредит і управління державним боргом.	2	2		8	12
T.5	Державні цільові фонди та державне страхування.	2	2		8	12
T.6	Фінанси державних підприємств і організацій.	2	2		8	12
T.7	Державний фінансовий контроль.	2	2		8	12
T.8	Фінансові аспекти зовнішньоекономічної діяльності держави.	2	2		8	12
Всього по модулю:		10	10		40	60
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)						
Форма підсумкового контролю – диференційований залік						
Разом годин з курсу:		20	16	2	52	90

РЕЙТИНГ-ПЛАН
Денна форма навчання

Години	Тема	Форма заняття	Результати навчання	Вага оцінки
МОДУЛЬ 1				
4	Державні фінанси: їх сутність, призначення та роль	Лекція	ПРН 3.	0
2	Державні фінанси: їх сутність, призначення та роль	Семінар	ПРН 3.	3
2	Бюджетна система та бюджетний устрій	Лекція	ПРН 3.	0
2	Бюджетна система та бюджетний устрій	Семінар	ПРН 3.	3
4	Система місцевих бюджетів	Лекція	ПРН 3.	0
2	Система місцевих бюджетів	Семінар	ПРН 3.	3
2	Індивідуально-консультаційна робота		ПРН 3.	10
	Т 1-3	Проміжний модульний контроль		6
	Усього за модулем 1			25
МОДУЛЬ 2				
2	Державний кредит і управління державним боргом	Лекція	ПРН 3.	0
2	Державний кредит і управління державним боргом	Семінар	ПРН 3.	3
2	Державні цільові фонди та державне страхування	Лекція	ПРН 3.	0
2	Державні цільові фонди та державне страхування	Семінар	ПРН 3.	3
2	Фінанси державних підприємств та організацій	Лекція	ПРН 3.	0
2	Фінанси державних підприємств та організацій	Семінар	ПРН 3.	3
2	Державний фінансовий контроль	Лекція	ПРН 3.	0
2	Державний фінансовий контроль	Семінар	ПРН 3.	3
2	Фінансові аспекти зовнішньоекономічної діяльності держави	Лекція	ПРН 3.	0
2	Фінансові аспекти зовнішньоекономічної діяльності держави	Семінар	ПРН 3.	3
	Т 4-8	Модульний контроль		5
	Усього за модулем 2			20
	Комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання			5
	Підсумковий модульний контроль (диференційований залік)			50
90	Усього за курсом			100

3. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У процесі навчання студенти денної та заочної форми навчання ДПУ використовують різні форми для опрацювання навчального матеріалу. Щоб забезпечити високу якість навчального процесу мають бути доступні наступні інструменти:

1. Доступ до мережі інтернет для виконання тестових та практичних завдань на платформі Moodle ДПУ

2. Наявність текстових та графічних редакторів для виконання наукових досліджень та презентації їх на семінарських та практичних заняттях, зокрема: в середовищі Windows (Write, NotePad/Блокнот, WordPad, Microsoft Word); графічні редактори: піксельної графіки (Adobe Photoshop CS, Microsoft Paint) та інші.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

Тема 1. Державні фінанси: їх сутність, призначення та роль

План лекційного заняття

1. Державні фінанси як економічна категорія, їх об'єктивна необхідність, зміст і призначення в суспільстві.
2. Роль державних фінансів в розподілі і перерозподілі валового внутрішнього продукту і національного доходу.
3. Склад і структура державних фінансів в Україні, їх правова та організаційна основа.

План семінарського заняття

1. Місце та значення державних фінансів у фінансовій системі країни.
2. Роль Державних фінансів в умовах ринкової економіки.
3. Сукупність заходів, що забезпечують використання фінансів як одного з дійових важелів економічної політики держави.
4. Функції державних фінансів.
5. Правові основи фінансів держави в Україні.
6. Зарубіжний досвід управління державним фінансами.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Еволюція науки про Державні фінанси.
2. Характеристика окремих ланок державних фінансів. Взаємозв'язок між окремими сферами та ланками системи державних фінансів.
3. Міністерство фінансів України – центральний орган державної виконавчої влади в сфері фінансової діяльності. Законодавчі документи, якими керується Міністерство фінансів України у своїй діяльності.
4. Державна Казначейська служба України: організаційна структура, основні завдання та повноваження. Органи держфінінспекції: структура, завдання, функції. Розпорядники бюджетних коштів та їх повноваження.
5. Органи Державної податкової служби України: склад, завдання.
6. Поняття фінансової політики, її складові. Форми і методи реалізації фінансової політики.
7. Типи фінансової політики: жорстка регламентація, помірна регламентація і політика мінімальних обмежень.
8. Стратегія і тактика фінансової політики України на сучасному етапі.
9. Фінансова криза і її вплив на безпеку держави.
10. Бюджетна політика: сутність та основні напрями на сучасному етапі.
11. Бюджетна стратегія та бюджетна тактика.
12. Чинники впливу на бюджетну політику.
13. Податкова політика: поняття податкової політики та її напрями.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття «Фінанси».
2. Які грошові відносини входять до складу фінансових відносин?
3. Розкажіть про функції фінансів.

4. Яку роль відіграють державні фінанси в розширеному відтворенні виробництва?
5. Якими фінансовими ресурсами розпоряджається держава? Яким чином впливає рівень централізації фінансових ресурсів і способи їх мобілізації на макроекономічні показники?
6. Що таке фінансова політика, чим вона відрізняється від плану соціально-економічного розвитку держави?
7. Охарактеризуйте основні ланки системи державних фінансів України.
8. Які органи здійснюють управління державними фінансами в Україні?
9. Охарактеризуйте основні фінансові теорії, що використовуються в ході конверсії національної економіки.

Рекомендована література:

- Основна [1,4].
 Допоміжна [3,6].
 Міжнародні видання [2].
 Інформаційні ресурси [7,10].

Тема 2. Бюджетна система та бюджетний устрій

План лекційного заняття

1. Категорія «бюджет» за економічним змістом та матеріальним змістом, за формою та з правової точки зору.
2. Бюджетна система держави, її зміст і призначення, правова основа.
3. Склад і структура дохідної частини Державного бюджету України.
4. Сутність видатків Державного бюджету.

План семінарського заняття

1. Роль і місце бюджету у перерозподільчих відносинах у суспільстві. Взаємозалежність між ВВП і бюджетом.
2. Бюджетна централізація ВВП та її межі.
3. Бюджетна децентралізація.
4. Джерела формування доходів Державного бюджету.
5. Методи формування державних доходів.
6. Склад видатків та кредитування Державного бюджету. Загальний та спеціальний фонди видатків. Класифікація видатків Державного бюджету.
7. Зарубіжний досвід формування бюджетної системи та бюджетного устрою.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Бюджетна модель суспільства, необхідність її реформування в Україні.
2. Класифікація доходів Державного бюджету.
3. Власні надходження бюджетних установ та напрями їх витрачання.
4. Напрями збалансування Державного бюджету.
5. Джерела покриття бюджетного дефіциту. I
6. Інфляційні та неінфляційні джерела фінансування дефіциту.
7. Методи обмеження та шляхи скорочення дефіциту бюджету.
8. Стадії бюджетного процесу на місцевому рівні: їх складові, основні виконавці та контрольні терміни виконання.
9. Вивчення зарубіжного досвіду формування бюджетної системи та бюджетного устрою.

Питання для самоконтролю

1. Особливості бюджету як ланки фінансової системи.
2. Принципи побудови бюджетної системи України.

3. Функції бюджету.
4. Принципи побудови податкової системи.
5. Елементи бюджетної системи.
6. Причини виникнення бюджетного дефіциту.
7. Стадії бюджетного процесу на загальнодержавному рівні.
8. Зміст рішення про місцевий бюджет.

Рекомендована література:

Основна [1,4].

Допоміжна [5,9].

Міжнародні видання [1].

Інформаційні ресурси [4,7,8].

Тема 3. Система місцевих бюджетів

План лекційного заняття

1. Поняття місцевих бюджетів.
2. Джерела доходів місцевих бюджетів.
3. Сутність та склад видатків місцевих бюджетів.
4. Сутність міжбюджетних відносин. Бюджетне регулювання.
5. Фінансова діяльність місцевих бюджетів в ІАС «Logica» та ПК «Місцевий бюджет».

План семінарського заняття

1. Аналіз місця і ролі місцевих бюджетів в бюджетній системі України.
2. Підходи до наповнення місцевих бюджетів. Склад закріплених доходів місцевих бюджетів.
3. Склад видатків, що здійснюються з бюджетів сіл, селищ, міст районного значення.
4. Видатки, що здійснюються з бюджетів міст обласного значення, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад.
5. Міжбюджетні трансферти та їх види. Базові дотації, субсидії, реверсні дотації та додаткові дотації.
6. Порядок перерахування міжбюджетних трансфертів.
7. Зарубіжний досвід джерел формування і напрямів використання коштів місцевих бюджетів.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Вивчення зарубіжного досвіду джерел формування і напрямів використання коштів місцевих бюджетів.
2. Критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами.
3. Фінансові нормативи бюджетної забезпеченості та методи їх визначення. Корируючі коефіцієнти для фінансових нормативів бюджетної забезпеченості.
4. Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності обласних бюджетів.
5. Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності бюджетів міст обласного значення, районів і об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад.
6. Реформування міжбюджетних відносин та шляхи їх удосконалення.

Індивідуально-консультаційна робота

На вибір:

І завдання. Виконайте аналітичне дослідження впливу доходів місцевих бюджетів на формування локального територіального фінансового простору за такими напрямками:

1. Проаналізувати дохідну частину місцевого бюджету за кількісними і якісними показниками за останні п'ять років.
2. Проаналізувати вплив децентралізації на доходи місцевого бюджету.
3. Вивчити зарубіжний досвід джерел доходів місцевого бюджету та їх впливу на формування локального територіального фінансового простору.
4. За проведеними розрахунками та на основі вивченого зарубіжного досвіду, розробити власні пропозиції щодо джерел наповнення місцевих бюджетів для формування ефективного локального територіального фінансового простору.

Роботу оформити як наукове дослідження обсягом 10-15 сторінок машинописного тексту.

Критеріями оцінювання індивідуальної роботи є:

1. Повнота проведених розрахунків.
2. Наукова і практична обґрунтованість висновків.
3. Стиль, логічність викладу, відповідність вимогам щодо оформлення.

Відповідність індивідуальної роботи всім наведеним критеріям дає змогу оцінити його найвище – оцінкою «відмінно». Невиконання однієї або кількох вимог знижує оцінку на таку саму кількість балів.

II завдання. Самостійне вивчення курсу Є-data: можливості та ефективний контроль за публічними фінансами на платформі prometheus.org.ua. Результат має бути підтверджений сертифікатом платформи prometheus.org.ua.

Питання для самоконтролю

1. Сутність доходів місцевих бюджетів.
2. Умови оптимальної забезпеченості загальнодержавного та місцевих бюджетів..
3. Поняття та мета регулювання міжбюджетних відносин.
4. Порядок та умови надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам.
5. Міжбюджетні трансферти між місцевими бюджетами.
6. Контроль державних фінансів на <https://spending.gov.ua/new/>, openbudget.gov.ua.

Рекомендована література:

Основна [1,5].

Допоміжна [4,6].

Міжнародні видання [3].

Інформаційні ресурси [1,2].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 4. Державний кредит і управління державним боргом

План лекційного заняття

1. Економічна природа державного кредиту, його сутність та значення.
2. Функції державного кредиту.
3. Форми та види державного кредиту.
4. Сутність та класифікація державного боргу.
5. Шляхи погашення державного боргу.

План семінарського заняття

1. Матеріальний зміст державного кредиту.
2. Специфічні риси державного кредиту.
3. Відмінності державного кредиту від банківського.
4. Роль і місце державного кредиту в покритті дефіциту бюджету.
5. Зарубіжний досвід управління державним боргом.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Вивчення зарубіжного досвіду управління державним боргом.
2. Державні позики як засіб покриття дефіциту бюджету та їх вплив на економіку країни.
3. Бюджетний дефіцит як основний чинник державного кредиту.
4. Державні позики як основна форма державного кредиту.
5. Класифікація видів державних позик: за правом емісії; за ознакою держателів цінних паперів; за формою виплати доходів; за термінами погашення; за методами розміщення.
6. Види цінних паперів з державних позик: облігації та казначейські зобов'язання (векселі).
7. Граничні обсяги державного (місцевого) боргу та державних (місцевих) гарантій.
8. Управління державним боргом.
9. Обслуговування державного боргу.
10. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу.
11. Політика реструктуризації державного боргу.

Питання для самоконтролю

1. Чинники, на яких має ґрунтуватися залучення позик.
2. Передумови державного кредиту.
3. Платоспроможність держави у погашенні боргів і виплаті доходу.
4. Основні причини виникнення та зростання державного боргу України.
5. Основні способи управління, політика реструктуризації державного боргу.
6. Джерела покриття бюджетного дефіциту.

Рекомендована література:

- Основна [1,3,4].
Допоміжна [8,9].
Міжнародні видання [1].
Інформаційні ресурси [6,8,10].

Тема 5. Державні цільові фонди та державне страхування

План лекційного заняття

1. Державні цільові фонди: сутність, призначення, класифікація та роль у соціально-економічних процесах.
2. Пенсійний фонд України: джерела формування та напрями використання.
3. Фонди соціального страхування.
4. Фонд охорони навколишнього природного середовища.
5. Економічні позабюджетні фонди.

План семінарського заняття

1. Зарубіжний досвід формування та використання державних цільових фондів.
2. Характеристика рівнів пенсійної системи.
3. Єдиний соціальний внесок.
4. Регулювання страхової діяльності в Україні.
5. Порядок формування та напрями використання коштів Фонду соціального страхування.
6. Цільові фонди органів місцевого самоврядування.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Вивчення зарубіжного досвіду формування та використання державних цільових фондів.
2. Державне страхування як економічна категорія та його характерні ознаки.

3. Троїста модель страхових фондів.
4. Фонд соціального страхування.
5. Сучасний стан формування та використання Фонду охорони навколишнього природного середовища.

Питання для самоконтролю:

1. Вплив економічних позабюджетних фондів на соціально-економічні процеси в державі.
2. Вплив позабюджетних спеціальних фондів на соціально-економічні процеси в державі.
3. Вплив Фонду охорони навколишнього природного середовища на екологічний стан в державі.
4. Джерела формування державних цільових фондів
5. Джерела формування позабюджетних спеціальних фондів органів місцевого самоврядування.
6. Джерела формування доходів Пенсійного фонду України.

Рекомендована література:

Основна [1,3].

Допоміжна [1,3].

Міжнародні видання [3].

Інформаційні ресурси [4,11].

Тема 6. Фінанси державних підприємств і організацій

План лекційного заняття

1. Фінанси державних суб'єктів господарювання.
2. Фінансовий план державних підприємств.
3. Прибутки та збитки державних підприємств.

План семінарського заняття

1. Зарубіжний досвід управління фінансами державних підприємств.
2. Вплив державних корпорацій на стан державних фінансів.
3. Організація фінансової діяльності державних підприємств.
4. Обмеження щодо розпорядження майном державних підприємств.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Вивчення зарубіжного досвіду управління фінансами державних підприємств.
2. Казенне підприємство як особливий вид державного підприємства.
3. Управління казенним підприємством.
4. Особливості фінансової діяльності казенних підприємств.
5. Фінанси комунальних підприємств.

Питання для самоконтролю

1. Сутність фінансової діяльності державних суб'єктів господарювання.
2. Джерела утворення фінансів державних суб'єктів господарювання.
3. Вплив державних корпорацій на стан державних фінансів.
4. Фінанси комунальних підприємств.
5. Аудит державних підприємств.
6. Звітність державних підприємств.
7. Фінансове планування державних підприємств.

Рекомендована література:

Основна [3,4].

Допоміжна [7].

Міжнародні видання [1,2].
Інформаційні ресурси [8,10].

Тема 7. Державний фінансовий контроль

План лекційного заняття

1. Сутність, види, форми та методи державного фінансового контролю.
2. Органи фінансового контролю, їх повноваження.
3. Податковий контроль та його організація в Україні.
4. Митний контроль.

План семінарського заняття

1. Зарубіжний досвід організації державного фінансового контролю.
2. Сутність та призначення фінансового контролю, його роль у виконанні бюджету.
3. Рахункова палата: завдання, повноваження, функції.
4. Державна аудиторська служба: структура, завдання, функції.
5. Державна Казначейська служба України казначейство: організаційна структура, основні завдання та повноваження.
6. Органи державного фінансового моніторингу: структура, завдання, функції.
7. Органи Державної податкової служби України: склад, завдання.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Вивчення зарубіжного досвіду організації державного фінансового контролю.
2. Розпорядники бюджетних коштів та їх повноваження.
3. Рахункова палата: завдання, повноваження, функції.
4. Державна Казначейська служба України казначейство: організаційна структура, основні завдання та повноваження.
5. Органи держфінінспекції: структура, завдання, функції.
6. Розпорядники бюджетних коштів та їх повноваження.
7. Органи Державної податкової служби України: склад, завдання.
8. Облік платників податків та надходжень податків і обов'язкових платежів.
9. Податкова звітність, порядок і методи її перевірки.

Питання для самоконтролю

1. Сутність державного фінансового контролю.
2. Види державного фінансового контролю.
3. Форми державного фінансового контролю.
4. Методи державного фінансового контролю.
5. Органи фінансового контролю, їх повноваження.
6. Податковий контроль та його організація в Україні.
7. Митний контроль.

Рекомендована література:

Основна [1,2,3].
Допоміжна [6].
Міжнародні видання [1].
Інформаційні ресурси [4,6,9].

Тема 8. Фінансові аспекти зовнішньоекономічної діяльності держави

План лекційного заняття

1. Сутність та види зовнішньоекономічної діяльності держави.
2. Фінансовий механізм зовнішньоекономічної діяльності держави.
3. Валютне регулювання: напрями та особливості.

План семінарського заняття

1. Зарубіжний досвід фінансового механізму зовнішньоекономічної діяльності держави.
2. Ефективність зовнішньоекономічної діяльності держави.
3. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності держави.
4. Спільні підприємства як форма міжнародної економічної співпраці.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Спільні підприємства як форма міжнародної економічної співпраці.
2. Елементи фінансового механізму зовнішньоекономічної діяльності держави.
3. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
4. Митне регулювання та митний тариф.
5. Основні напрями та особливості валютного регулювання в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Сутність зовнішньоекономічної діяльності держави.
2. Види зовнішньоекономічної діяльності держави.
3. Елементи фінансового механізму зовнішньоекономічної діяльності держави.
4. Особливості валютного регулювання в Україні.
5. Митне регулювання.
6. Митний тариф.
7. Спільні підприємства як форма міжнародної економічної співпраці.

Рекомендована література:

- Основна [3,4].
Допоміжна [2].
Міжнародні видання [2].
Інформаційні ресурси [10].

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, представлено в табл. 5.1.

Таблиця 5.1

Критерії оцінювання рівня знань за 100- бальною шкалою

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	від 90 до 100
Оцінюється робота здобувача, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	від 60 до 79
Оцінюється робота здобувача, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	від 30 до 69
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував	Від 35 до 0

неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі	
---	--

Таблиця 5.2

Розподіл балів з навчальної дисципліни «Державні фінанси»

Денна форма навчання

Модулі	Модуль 1 – (15 балів)					Контрольний захід №1 – 6 балів	Диференційований залік - 50 балів Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (диференційований)	
Загальна кількість балів за модулем №1	9							
Теми	Т.1	Т.2	Т.3					
Відповідь на семінарському занятті	3	3	3					
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Модулі	Модуль 2 - (35 балів)					Контрольний захід №2 – 5 балів		
Загальна кількість балів за модулем №2	15							
Теми	Т.4	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8			
Відповідь на семінарських заняттях	3	3	3	3	3			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Індивідуальна робота	10							
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE	5							

Таблиця 5.3

Розподіл балів на семінарському занятті студентів денної форми навчання

Критерії оцінювання	Кількість балів
Студент добре володіє матеріалом, вільно оперує понятійним апаратом, презентує вміння аналізувати статистичний матеріал	3
Студент на належному рівні володіє теоретичними знаннями, проте виявив незначні помилки (неточності) у визначенні термінів та понять	2
Студент в повному обсязі не розкрив задану тему, не володіє понятійним апаратом	1

Критерії оцінювання контрольних робіт.

Формою проміжного поточного контролю є контрольні роботи, які проводяться у письмовій формі та кожна з яких оцінюється від 0 до 5 балів.

Таблиця 5.4

Розподіл балів за різні види завдань в межах контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Теоретичні питання	2
Тестовий блок	3
Всього	I МКР – 6; II МКР – 5

Критерії оцінювання індивідуальної роботи.

Зробити аналітичне дослідження впливу доходів місцевих бюджетів на формування локального територіального фінансового простору за такими напрямками:

1. Проаналізувати дохідну частину місцевого бюджету за кількісними і якісними показниками за останні п'ять років.
2. Проаналізувати вплив децентралізації на доходи місцевого бюджету.
3. Вивчити зарубіжний досвід джерел доходів місцевого бюджету та їх впливу на формування локального територіального фінансового простору.
4. За проведеними розрахунками та на основі вивченого зарубіжного досвіду, розробити власні пропозиції щодо джерел наповнення місцевих бюджетів для формування ефективного локального територіального фінансового простору.

Роботу оформити як наукове дослідження.

Критеріями оцінювання індивідуальної роботи є:

1. Повнота проведених розрахунків.
2. Наукова і практична обґрунтованість висновків.
3. Стиль, логічність викладу, відповідність вимогам щодо оформлення.

Відповідність індивідуальної роботи всім наведеним критеріям дає змогу оцінити його найвище – оцінкою «відмінно». Невиконання однієї або кількох вимог знижує оцінку на таку саму кількість балів.

Індивідуальна робота оцінюється від 0 до 10 балів.

Таблиця 5.5

Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів

Критерії оцінювання	Кількість балів
Послідовність, логічність написання есе, проекту, реферату, підготовка презентації та, відповідно, захист, виокремлення з різних джерел основних положень, які структурно об'єднанні, проаналізовані та узагальнені висновками.	10
Послідовність, логічність написання есе, проекту, реферату, але без презентації.	5
Не написано реферат та не зроблено презентацію по ньому.	0

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та диференційованого заліку (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі диференційованого заліку.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку (табл.5.6):

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами й критеріями оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
			Диф. залік, екзамен, курсова робота, практика	Залік
90-100	A	відмінно	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	добре	
70-79	C	добре		
60-69	D	задовільно	задовільно	
50-59	E	достатньо		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу		

Результати складання екзаменів і диференційованих заліків оцінюються та вносяться у відомість обліку успішності здобувача вищої освіти, залікову книжку, індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти (крім «незадовільно» і «не зараховано»).

6. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання з дисципліни «Державні фінанси»:

- диференційований залік;
- комп'ютерне тестування на платформі MOODLE ДПУ;
- індивідуальні проєкти;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Поточний контроль є невід'ємною складовою навчального процесу. Його результати дають змогу виявити рівень опрацювання матеріалу та проблемні питання, на які варто сконцентрувати увагу для їх подальшого засвоєння.

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні форми поточного контролю:

- тестування за темами
- термінологічні диктанти
- презентації
- реферати
- модульні контрольні роботи.

7. ФОРМИ ТА ПИТАННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль проводиться у формі практичних заняттях, індивідуально-консультаційної роботи, контрольної роботи.

Підсумковий контроль проводиться у формі диф. заліку.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

ПИТАННЯ ДО ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Фінансова система і фінансові ресурси держави.
2. Склад і зміст державних фінансів України.
3. Державні фінанси у системі макроекономічного регулювання.
4. Стратегія економічної і соціальної політики України.
5. Бюджетна політика за умов конверсії економіки в Україні.
6. Роль Бюджетного кодексу в організації бюджетного процесу в Україні.
7. Закордонний досвід організації бюджетного процесу.
8. Методичні основи розробки державного бюджету.
9. Аналіз виконання державного бюджету.
10. Державні видатки як інструмент соціально-економічної політики.
11. Концепція дефіциту державного бюджету: причини, наслідки, джерела покриття.
12. Реформування системи міжбюджетних відносин в Україні.
13. Закордонний досвід забезпечення фінансової автономії місцевого самоврядування.
14. Проблеми вирівнювання фінансового забезпечення місцевих бюджетів в Україні.
15. Джерела формування доходів місцевих бюджетів і шляхи їх стабілізації.
16. Розмежування видаткових повноважень місцевих бюджетів і їх фінансове забезпечення.
17. Становлення системи регіонального регулювання економіки в Україні.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Фінансова система і фінансові ресурси держави.
2. Склад і зміст державних фінансів України.
3. Державні фінанси у системі макроекономічного регулювання.
4. Стратегія економічної і соціальної політики України.
5. Бюджетна політика за умов конверсії економіки в Україні.
6. Роль Бюджетного кодексу в організації бюджетного процесу в Україні.
7. Закордонний досвід організації бюджетного процесу.
8. Методичні основи розробки державного бюджету.
9. Аналіз виконання державного бюджету.
10. Державні видатки як інструмент соціально-економічної політики.
11. Концепція дефіциту державного бюджету: причини, наслідки, джерела покриття.
12. Реформування системи міжбюджетних відносин в Україні.
13. Закордонний досвід забезпечення фінансової автономії місцевого самоврядування.
14. Проблеми вирівнювання фінансового забезпечення місцевих бюджетів в Україні.
15. Джерела формування доходів місцевих бюджетів і шляхи їх стабілізації.
16. Розмежування видаткових повноважень місцевих бюджетів і їх фінансове забезпечення.
17. Становлення системи регіонального регулювання економіки в Україні.
18. Зовнішні запозичення в системі чинників економічного розвитку України.
19. Управління внутрішнім державним боргом в Україні.
20. Теорія і практика використання державних гарантій.
21. Державна податкова політика і система податків.
22. Шляхи вдосконалення податкової політики. Основні засади та принципи побудови Податкового кодексу України.
23. Регулюючі функції і значення прибуткового оподаткування.
24. Податки на споживання в системі доходів бюджету.
25. Реформування системи прибуткового оподаткування громадян.
26. Вплив бюджетно-податкової політики на макроекономічну рівновагу.
27. Моделі бюджетно-податкової політики.

28. Механізми створення і функціонування вільних економічних зоні спеціальних режимів інвестиційної діяльності.
29. Прибутковий податок з громадян, його регулюючі функції, особливості оподаткування і значення в формуванні доходів бюджету.
30. Реформування прибуткового оподаткування в закордонних країнах.
31. Ефективність функціонування державного сектору економіки в Україні.
32. Бюджетні інвестиції та їх ефективність.
33. Основи фінансування заходів з соціального захисту населення за умов ринкової економіки.
34. Основні напрямки і форми забезпечення державних соціальних гарантій за умов ринкової економіки.
35. Реформи у системі надання медичних послуг та їх фінансування 36. Формування системи соціального захисту в Україні.
37. Економічна необхідність і макроекономічні функції страхування за умов ринкової економіки.
38. Класифікація страхових послуг і проблеми їх удосконалення.
39. Необхідність і методи контролю зі сторони держави за реалізацією страхових послуг.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. Дніпро: Монолит, 2021. 332 с. URL: <http://surl.li/fpvup>
2. Державний фінансовий контроль: навчальний посібник у схемах і таблицях / Л. В. Дікань, І. О. Шевченко, Є. В. Дейнеко, Д. В. Калінкін. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 275 с. URL: <http://surl.li/fpvzq>
3. Пріоритети розвитку фінансової системи України в умовах євроінтеграційних процесів: монографія / Л. Л. Гриценко, І. М. Боярко, Т. А. Васильєва та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук Л. Л. Гриценко. Суми : Сумський державний університет, 2021. 379 с. URL: <http://surl.li/fpvob>
4. Стійкість державних фінансів України у довгостроковій перспективі : кол. моногр. / Луніна І.О., Білоусова О.С., Твердохлібова Д.В. та ін. ; за ред. д.е.н., І.О.Луніної; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». К., 2020. 364 с. URL:<http://ief.org.ua/docs/mg/333.pdf>
5. Територіальні громади в умовах децентралізації: ризики та механізми розвитку: монографія / за ред. Кравціва В. С., Сторонянської І. З. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України, 2020. 531с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20200001.pdf>

Допоміжна

1. Гордей О. Д. Державні цільові фонди: навч. посіб. / Оксана Дмитрівна Гордей, Валентина Петрівна Биховченко, Альона Миколаївна Ковальчук ; ун-т держ. фіскальної служби України. Вид. 2-ге, оновл. та допов. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 349 с.
2. Гордей О.Д., Рябокінь М.В., Котух Є.В., Новицька О.В., Козій Н.С. Управління фінансовими ресурсами об'єднаних територіальних громад в умовах адаптивних змін законодавства під час воєнного стану. Економіка України. 2023. № 3. С. 24-36. URL: <https://doi.org/10.15407/econo myukr.2023.03.024>.
3. Гордей О.Д., Рябокінь М.В., Котух Є.В., Новицька О.В. Середньострокове бюджетне планування в територіальних громадах. Економічний вісник університету 2023. № 56. С. 162-174. URL: <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2023-56-162-174>.
4. Іванишина О.С., Прокопенко І.А., Панура Ю.В. Удосконалення податкової системи як фактор підвищення фінансової безпеки держави. *Ефективна економіка*. 2021. №4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2021/77.pdf.
5. Рябокінь М.В., Гордей О.Д., Новицька О.В., Котух Є.В., Козій Н.С. (2022) Особливості бюджетного процесу в умовах воєнного стану. Економіка і регіон. № 4 (87). Національний університет ім. Юрія Кондратюка. С. 275-281. URL: <http://journals.nupp.edu.ua/eir/article/view/2809/2217>. DOI: 10.26906/EiR.2022.4(87).2809.
6. Сухонос В. В. Державне управління фінансовою системою України: концепція нової інноваційної моделі: монографія/ В. В. Сухонос, Ю. В. Гаруст, В. В. Миргород-Карпова. Суми : Сумський державний університет, 2022. 212с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/90062/1/Sukhonos.pdf>.
7. Фінанси підприємств : підручник / В. В. Сокурєнко, Д. В. Швець, С. М. Бортник, С. О. Ткаченко ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – 2-ге вид., допов. та перероб. – Харків : ХНУВС, 2022. – 292 с. – ISBN 978-966-610-261-7. URL: <http://surl.li/gnixе>.
8. Шкодін І.В., Зеленько О.О. Бюджетна політика та її вплив в економіці України. *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2021. №13. URL: <https://periodicals.karazin.ua/irtb/article/view/17541/16113>.
9. Щетинін А.І., Ульянова Л.П., Чайка Ю.М. Дефіцит державного бюджету і державний борг України: сучасний стан та підходи до його покращення. *Економічний*

проспир. 2022. № 179. URL: <http://surl.li/tnzkr>.

Міжнародні видання

1. Muzychenko G., Koliada T., Churkina I. Impact of European integration processes on the necessity of long-term budget planning introduction in Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2017. Vol 3, No 5. P. 329-333. URL: <http://surl.li/tnzlg>

2. Slatvinska M., Belinska Y., Vodolazska O., Nakonechna H., Ruzhytskyi I., Koliada T. The model of the impact of changes in the national currency on key macroeconomic indicators in the face of uncertainty. *International Journal of Management (IJM)*. Volume 11, Issue 5, May 2020, pp. 908-919. URL: <http://www.iaeme.com/ijm/issues.asp?JType=IJM&VType=11&IType=5>

3. Xin D., Koliada T., Muzychenko G. Assessment of the impact of budget decentralization on sustainable development of territorial communities in Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2021. Vol 7, No 4. P. 8-17. URL: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2021-7-4-8-17>.

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Всеукраїнська асоціація ОТГ. URL: <https://hromady.org/>

2. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/>.

3. Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/>

4. Єдиний веб-портал використання публічних коштів. URL: <https://spending.gov.ua/new/>.

5. Офіційний веб-сайт Державної аудиторської служби України. URL: <https://dasu.gov.ua/>.

6. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/>.

7. Офіційний веб-сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/>.

8. Офіційний веб-сайт Державної служби фінансового моніторингу. України. URL: <https://fiu.gov.ua/>.

9. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>.

10. Офіційний веб-сайт Пенсійного фонду України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/>.

11. IFIs projects, портал реєстру проектів МФО. URL: <https://proifi.gov.ua/?p=index>.

12. Openbudget – Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/>.